

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

LIBRARY REVIEW

Rocznik 85

2017

zeszyt 3

Kwartalnik „Przeгляд Biblioteczny” jest wykazywany na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z liczbą 9 punktów

TREŚĆ

ARTYKUŁY

- MAŁGORZATA FEDOROWICZ-KRUSZEWSKA: Osoby z niepełnosprawnością w bibliotece – nurty badawcze w zagranicznym i polskim piśmiennictwie z zakresu bibliologii i informatologii 293
- AGNIESZKA CHAMERA-NOWAK: Biblioteki Brajlowska i Czarnodrukowa Zakładu dla Niewidomych w Laskach. 305
- MAŁGORZATA KOWALSKA: Altmetria jako przedmiot zainteresowania bibliologii i informatologii 324
- KAROLINA PIAŚNIK-KRAKOWSKA: Modele zarządzania informacją w serwisach WWW krakowskich bibliotek akademickich. 342

SPRAWOZDANIA

- „Biblioteka w chmurze czy chmury nad biblioteką” Konferencja naukowa (Łódź, 6-8 czerwca 2017 r.) (*Justyna Jerzyk-Wojtecka*). 355
- Pierwsze spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej (Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 7 czerwca 2017 r.) (*Maria Kycler, Dorota Sidorowicz-Mulak*) 358
- „Pieniądze dla bibliotek, czyli fundraising biblioteczny” VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa (Białystok, 29-30 czerwca 2017 r.) (*Hanna Kościuch, Jolanta Żochowska*) 361

RECENZJE I PRZEGLĄDY PIŚMIENNICTWA

- Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla książki*. Oprac. zespół autorów: Iwona Leonowicz, Magdalena Rowińska, Paweł Rygiel, Leszek Śnieżko, Małgorzata Wielek-Konopka, Iwona Wiśniewska; pod red. Magdaleny Rowińskiej i Iwony Wiśniewskiej. Wyd. 4. Warszawa: Wydaw. SBP, 2017 (*Jerzy Franke*) 371
- Aneta M. Sokół: *Polska książka ewangelicka po 1989 roku*. Katowice: Wydaw. „Głos Życia”, 2016 (*Zdzisław Gębołyś*) 393
- Przeгляд piśmiennictwa krajowego (*Barbara Koryś*) 396
- Z lektur zagranicznych (*Jacek Wojciechowski*) 400
- Z ŻYCIA SBP. 417

KOMUNIKATY

IV edycja Olimpiady Bibliologicznej i Informatologicznej – sprawozdanie
(*Mariola Antczak*)..... 427

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Andrzej Paluchowski (26 I 1933 – 17 IX 2017) (*Michał Kozłowski*) 429

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW 433

MAŁGORZATA FEDOROWICZ-KRUSZEWSKA
Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
e-mail: fema@umk.pl

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W BIBLIOTECE – NURTY BADAWCZE W ZAGRANICZNYM I POLSKIM PIŚMIENICTWIE Z ZAKRESU BIBLIOLOGII I INFORMATOLOGII

Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska jest doktorem habilitowanym w zakresie bibliologii i informatologii, adiunktem w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół mediów i usług informacyjnych adresowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykorzystania koncepcji zrównoważonego rozwoju w instytucjach kultury oraz promocji instytucji kultury. Jest autorką trzech książek, kilkudziesięciu artykułów oraz redaktorem kilku prac zbiorowych.

SŁOWA KLUCZOWE: Osoby z niepełnosprawnością. Niepełnosprawność. Obsługa biblioteczna. Usługi informacyjne biblioteki.

STRESZCZENIE: **Teza/cel artykułu** – Celem artykułu jest zaprezentowanie nurtów tematycznych specjalności badawczej bibliologii i informatologii, jaką jest obsługa biblioteczno-informacyjna osób niepełnosprawnych i ich funkcjonowanie w środowisku bibliotecznym i informacyjnym oraz porównanie wątków badawczych zagranicznego i polskiego piśmiennictwa naukowego w przywołanym obszarze. **Metody badań** – Zastosowano analizę i krytykę piśmiennictwa zagranicznego i polskiego z zakresu bibliologii i informatologii opublikowanego w latach 2010-2015. Eksploracji poddano zawartość publikacji zarejestrowanych w bazie abstraktowej „Library, Information Science & Technology Abstracts” (LISTA), w „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej” i w „Przewodniku Bibliograficznym” oraz opublikowanych w najwyższej punktowanych polskich czasopismach naukowych z obszaru bibliologii i informatologii. **Wyniki i wnioski** – W piśmiennictwie zagranicznym wyodrębniono 9 zasadniczych nurtów badawczych podejmowanych w zakresie obsługi biblioteczno-informacyjnej osób niepełnosprawnych i ich funkcjonowania w środowisku bibliotecznym i informacyjnym. W polskiej literaturze naukowej z tego zakresu wydzielono jedynie 6 wątków tematycznych, w tym 2 reprezentowane przez 1 publikację. Najsilniejszy aktualnie nurt badań w bibliotekoznawstwie i informacji naukowej we wzmiankowanym zakresie stanowi (zarówno w przypadku piśmiennictwa obcojęzycznego, jak i rodzimego) dostęp osób z niepełnosprawnością do informacji, obejmujący tematykę dostępu do zasobów internetowych, baz danych, bibliotek cyfrowych, w mniejszym stopniu zasobów w postaci analogowej.

AGNIESZKA CHAMERA-NOWAK
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski
e-mail: achamera@uw.edu.pl

BIBLIOTEKI BRAJLOWSKA I CZARNODRUKOWA ZAKŁADU DLA NIEWIDOMYCH W LASKACH

Główne zainteresowania badawcze: funkcjonowanie ruchu wydawniczego i księgarskiego w latach 1945-1956 w Polsce; biblioteki w Polsce w latach 1945-1956; kolekcje, księgozbiory i biblioteki z XIX w.; współczesne media w Polsce, szczególnie prasa, terapia czytelnicza. W dorobku kilkadziesiąt artykułów w czasopismach naukowych i pracach zbiorowych oraz książki *Biblioteka, której nie ma... Andrzej Edward Koźmian i jego książki* (2015) i *Bajka jak lekarstwo. Zastosowanie bajkoterapii w terapii pedagogicznej* (2015, współautorstwo). Współredakcja książek *Na co dzień i od święta. Książka w życiu Polaków w XIX-XXI wieku* (Warszawa, 2015) oraz *Policies, their Implementation and Results* (Frankfurt am Main, 2015). Od 2008 r. sekretarz czasopisma naukowego „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”.

SŁOWA KLUCZOWE: Zakład dla Niewidomych w Laskach. Biblioteka brajlowska. Biblioteka czarnodrukowa. Czytelnicy z niepełnosprawnością wzroku. Książka brajlowska. Czytelnictwo.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – Biblioteki brajlowska i czarnodrukowa Zakładu dla Niewidomych w Laskach są placówkami pełniącymi jednocześnie funkcje i zadania bibliotek publicznych, jak i szkolnych, z nastawieniem na obsługę czytelników z niepełnosprawnością wzroku. Ich użytkownikami są zarówno uczniowie różnych typów szkół, jak i nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy laskowskich placówek (także emerytowani) oraz ich rodziny, co przekłada się na zawartość księgozbiorów obu bibliotek, których cechą charakterystyczną jest duża rozpiętość tematyki i poziomu książek. Celem artykułu jest przedstawienie pracy obu bibliotek w aspekcie placówek świadczących usługi osobom z niepełnosprawnością wzroku, a także problemów i zadań, przed którymi stoją w dobie Internetu, szybkiego rozwoju tyfloinformatyki oraz spadającego czytelnictwa, w tym szczególnie czytelnictwa książek brajlowskich. **Metody badań** – Współczesna działalność placówek została oceniona wg wzorca biblioteki dostosowanej do obsługi osób niepełnosprawnych uwzględniającego: lokal biblioteczny wraz z wyposażeniem, zbiory biblioteczne, technologie wspomagające i usługi biblioteczne oraz kwalifikacje pracowników. Pracę obu bibliotek przedstawiono w artykule wykorzystując metodę analizy źródeł i opracowań, przy szczególnym wykorzystaniu dokumentacji bibliotecznej, zwłaszcza zachowanych protokołów i sprawozdań. W skróconej formie została omówiona historia placówek oraz ich obecna działalność. Przy ocenie ich pracy jako bibliotek specjalnych, świadczących swoje usługi głównie osobom z niepełnosprawnością wzroku, wykorzystano przede wszystkim wzorzec zaproponowany przez Małgorzatę Fedorowicz oparty na rozwiązaniach światowych oraz wskazania IFLA (Fedorowicz, 2010).

Wyniki i wnioski – Działalność bibliotek czarnodrukowej i brajlowskiej Zakładu dla Nie-widomych w Laskach jest specyficzna, bo wychodzi poza ścisłą działalność edukacyjno-wychowawczą laskowskich szkół. Czytelnikami obu bibliotek są nie tylko uczniowie, ale także ich nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy laskowskich placówek (także emerytowani) oraz ich rodziny – osoby w różnym wieku, o różnym poziomie wykształcenia, potrzebach i zainteresowaniach. Biblioteki pełnią w związku z tym jednocześnie funkcje i zadania bibliotek publicznych i szkolnych, nastawionych przede wszystkim na czytelnika z niepełnosprawnością wzroku, a więc w swojej istocie placówek specjalnych. To przekłada się na zawartość ich księgozbiorów, których cechą charakterystyczną jest duża rozpiętość tematyki i poziomu książek. W dobie Internetu, szybkiego rozwoju tyfloinformatyki oraz spadającego czytelnictwa, w tym szczególnie książek brajlowskich, obie placówki stanęły przed nowymi wyzwaniami związanymi również z oczekiwaniami użytkowników, nastawionych na łatwy dostęp do informacji nieograniczony w czasie i przestrzeni oraz w dogodnym dla nich właściwym formacie.

MAŁGORZATA KOWALSKA
Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
email: koma@umk.pl

ALTMETRIA JAKO PRZEDMIOT ZAINTERESOWANIA BIBLIOLOGII I INFORMATOLOGII*

Absolwentka bibliotekoznawstwa i informacji naukowo-technicznej oraz filologii germańskiej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, adiunkt w Zakładzie Informacji Naukowej Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół informatologii jako dyscypliny naukowej, infobrokerstwa, zasobów cyfrowych, wykorzystania crowdsourcingu w działalności instytucji sektora kultury. Autorka dwóch monografii (*Crowdsourcing internetowy – pozytywny wymiar partycypacji społecznej. Konteksty – istota – uwarunkowania*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2015; *Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2007), współredaktor czterech wydawnictw zbiorowych, redaktor naukowy periodyku „Toruńskie Studia Bibliologiczne” oraz ponad 80 artykułów naukowych. Autorka kursów e-learningowych dla bibliotekarzy „BIBWEB”, „Login: Biblioteka”, „Infobrokering”. Członek Międzynarodowego Towarzystwa Zarządzania Wiedzą – ISKO, Interdyscyplinarnego Zespołu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ds. Upowszechniania Nauki oraz Sekretarz Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

SŁOWA KLUCZOWE: Altmeteria. Bibliologia i informatologia. Metryki alternatywne. Ocena dorobku naukowego.

ABSTRAKT: Teza/cel artykułu – Niniejszy artykuł omawia istotę wskaźników altmetrycznych w ocenie dorobku naukowego oraz podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu problematyka nowych rodzajów metryk stanowi przedmiot zainteresowania badaczy z zakresu bibliologii i informatologii. **Metody badań** – Autorka przeprowadza analizę zawartości czasopism z zakresu biblio- i informatologii, w wyniku której wyłania najczęściej podejmowane obszary tematyczne odnoszące się do zagadnienia altmetrii. **Wyniki i wnioski** – Przeprowadzone badania dowodzą dużej popularności problematyki metryk alternatywnych w piśmiennictwie z zakresu biblio- i informatologii, zwłaszcza w ostatnich trzech latach. Autorka stoi na stanowisku, że zainteresowanie tematyką altmetrii będzie nadal rosło, a same altmetryki odegrają w przyszłości istotną rolę w ocenie publikacji naukowych.

---

* Badania przeprowadzono w ramach grantu 2013/11/B/HS2/03048 Badanie struktury i dynamiki cyfrowych zasobów wiedzy za pomocą metod wizualizacji.

KAROLINA PIAŚNIK-KRAKOWSKA
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
Uniwersytetu Jagiellońskiego
e-mail: karolina.piasnik@doctoral.uj.edu.pl

MODELE ZARZĄDZANIA INFORMACJĄ W SERWISACH WWW KRAKOWSKICH BIBLIOTEK AKADEMICKICH

Absolwentka studiów magisterskich na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Doktorantka Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ. Jej zainteresowania badawcze skupione są wokół problematyki zachowań informacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnego zarządzania informacją, a dodatkowo wokół użytkowników bibliotek akademickich.

SŁOWA KLUCZOWE: Biblioteki akademickie. Serwisy WWW. Multi Case Study.

ABSTRAKT: Teza/cel artykułu: Celem artykułu jest rozpoznanie modeli zarządzania informacją realizowanych w praktyce zarządzania serwisami WWW bibliotek akademickich. **Metody badań:** Jako metoda badawcza zastosowane zostało podejście multi-case study. Przeanalizowane zostały procesy zarządzania informacją w serwisach WWW pięciu różnych bibliotek akademickich. Zastosowany został częściowo ustrukturyzowany wywiad z dążeniem do jego pogłębienia. **Wyniki i wnioski:** Zidentyfikowane zostały dwa dominujące modele zarządzania informacją. Pierwszy – widoczny w mniejszych bibliotekach, w który zaangażowany jest jeden lub dwóch redaktorów, a procesy zarządzania przebiegają szybko, są jednak obarczone ryzykiem błędu. Drugi – widoczny w większych placówkach, gdzie nad serwisem WWW czuwa cały zespół redakcyjny, kontrola treści jest na wyższym poziomie, jednak proces zarządzania jest długotrwały.